

KAPITEL 16 / CHAPTER 16¹⁶**CONTEMPORARY APPROACHES TO LEGAL EDUCATION:
ENHANCING COMPETENCIES FOR EFFECTIVE PROFESSIONAL
PRACTICE IN LAW****DOI: 10.30890/2709-2313.2025-42-06-013****Introduction**

The landscape of legal education has undergone significant transformation over the decades, evolving from traditional pedagogical methods that primarily emphasized rote memorization and theoretical constructs to a more dynamic, competency-based approach that seeks to equip legal practitioners with the skills necessary for effective professional practice. This evolution is deeply rooted in the historical context of legal education, where earlier methodologies laid the foundation for current practices while simultaneously highlighting the need for reform in response to the complexities of modern legal environments. Today, core competencies such as critical thinking, ethical judgment, and effective communication are deemed essential for successful legal practice, driving contemporary legal educational frameworks to incorporate these elements alongside an increasing emphasis on soft skills, which are crucial for client interactions and collaborative work. Innovative teaching methods, including the integration of technology and experiential learning opportunities, are reshaping the educational experience by providing students with practical perspectives and hands-on experience that align with the realities of the legal profession. However, the journey toward reforming legal education is fraught with challenges, including financial constraints and institutional inertia, which may impede the implementation of progressive educational practices. Furthermore, the perceptions of both students and educators regarding the effectiveness of current methodologies reveal a complex landscape of expectations and realities that must be navigated in pursuit of improvement. As we look toward the future, it becomes imperative to consider emerging trends that may redefine legal education, ensuring that it remains responsive

¹⁶*Authors: Jorovlea Elvira Leon*

Number of characters: 26397

Author's sheets: 0,70

to the evolving demands of the legal market and the necessity for continuous professional development. This paper will explore these dimensions, critically analyzing the interplay between historical influences, core competencies, innovative methodologies, and the challenges faced in pursuing a more effective legal education system that prepares graduates for the multifaceted nature of contemporary legal practice.

Main text

The evolution of legal education over the decades reveals a transition from traditional pedagogical methods to more practical, hands-on approaches that address the dynamic needs of the legal profession. Historically, legal education primarily took place in classrooms, focusing largely on theoretical knowledge and the Socratic method. However, as the legal profession has evolved, so too have legal education methods, integrating more experiential learning techniques that emphasize real-world application of legal principles. Institutions such as Neotia University (TNU) have been at the forefront of this transformation, incorporating innovative teaching methodologies and practical training components into their curricula, thereby exemplifying the progressive shift in the field. Additionally, the integration of technology and online resources has revolutionized how legal education is delivered, making it more accessible and adaptable to diverse learning environments. This technological advancement not only expands the reach of legal education but also aligns with ongoing changes in legal practices, which require future lawyers to be proficient in digital literacy [2]. Consequently, contemporary legal education is characterized by its adaptability, ensuring that graduates are well-equipped to handle the challenges of an ever-evolving legal landscape.

Traditional methods in legal education, particularly in America until the mid-1800s, were characterized by a strong emphasis on lectures and a narrow professional model. This approach is often attributed to Christopher Columbus Langdell, the Dean of Harvard Law School, who advocated the case method as a means of teaching law [3][4]. The traditional curriculum was largely lecture-based, with professors such as Parker at Harvard Law School offering courses that focused on doctrinal instruction,

which was typical of the 1855-1858 period [4]. This method prioritized rote learning and theoretical understanding over practical skills, reflecting a unitary approach to law and law school that resisted the integration of experiential learning and broader societal engagement. Despite its limitations, this traditional model laid the foundation for subsequent innovations in legal education, emphasizing the importance of fundamental legal principles that continue to influence contemporary teaching methods. However, to address the evolving demands of the legal profession, ongoing reforms and a shift toward more functional, empirical approaches are necessary, ensuring that legal education remains relevant and effectively prepares students for the complexities of modern legal practice.

The transformation of legal education, as highlighted in the previous paragraph, exemplifies the broader influence of past educational practices on current methodologies. Historical educational practices, such as Langdell's case method, have been re-evaluated and adapted to fit modern pedagogical needs, demonstrating how past methods can be reintroduced and enriched within contemporary frameworks [6]. This process of adaptation is not isolated to legal education; rather, it reflects a broader trend where historical research has uncovered effective educational strategies that were overlooked or forgotten, leading to their renaissance in modern contexts. Furthermore, the evolution of educational paradigms, including the shift from traditional to more functional and empirical approaches, underscores the responsiveness of current methodologies to the diverse and dynamic needs of today's learners. This interplay between past and present highlights the importance of historical perspectives in shaping educational practices that are not only culturally sensitive but also reflective of the complex social and academic environments in which they operate. As legal education continues to evolve, drawing from both its historical roots and contemporary innovations, it serves as a microcosm for the ongoing dialogue between past practices and present needs in the broader educational landscape.

In today's dynamic legal landscape, the competencies required for legal practitioners extend beyond traditional legal knowledge to encompass a diverse skill set that includes both formal and informal learning modalities. The survey conducted

among legal professionals highlights the expanded scope of competencies that are deemed essential for effective practice, indicating a shift from conventional expectations to a more holistic approach in legal education. Study participants emphasized the necessity of subject-matter expertise, which is essential for navigating the complexity of modern legal issues and ensuring comprehensive client representation. Consequently, there is significant demand for customized professional education programs that address the unique needs of the legal sector, providing practitioners with the specialized skills and knowledge necessary to excel in their roles. This evolving competency framework necessitates a commitment to continuous learning and adaptation, ensuring that legal practitioners remain competent and competitive in an ever-changing legal environment.

Contemporary legal education continues to evolve by emphasizing the development of competencies that align with the requirements of the modern legal profession. One of the foundational aspects is the incorporation of empirically proven learning and teaching methods that focus on active learning, moving away from the traditional lecture-based approach. This shift is designed to promote long-term retention of knowledge and skills, ensuring that students not only absorb information but are also capable of applying it in practical situations. A significant part of this educational model includes context-based learning, which enhances the educational experience by allowing students to understand how legal principles are applied in real-world scenarios. Additionally, practical skills are integrated into the curriculum, ensuring that students are prepared for the realities of legal practice. This holistic approach not only equips students with the necessary legal knowledge but also with the skills required to navigate the complexities of the legal field effectively. It is essential for legal education institutions to maintain and expand these methodologies to ensure that graduates are well-prepared to meet the challenges of the legal profession.

As legal education has evolved, the emphasis on soft skills has become increasingly significant, playing a crucial role in bridging the gap between traditional pedagogical methods and the requirements of contemporary legal practice. Soft skills,

which encompass a professional's core personality traits and interpersonal abilities, are considered power skills in the legal profession, equipping legal professionals with the tools necessary to manage personal interactions and promote effective communication with clients and colleagues. These skills are essential for distinguishing a competent legal professional from their peers, particularly when their education, technical skills, and experience are on par [2]. The demand for these non-traditional skills is valued not only by legal practitioners but also by law firms and agencies that prioritize candidates who demonstrate both legal knowledge and strong interpersonal capabilities. As the legal landscape continues to evolve, adaptability and resilience—key components of soft skills—become critical for addressing the dynamic challenges faced by legal professionals. Consequently, the integration of soft skills into legal education and practice is imperative for preparing future lawyers to meet the complex demands of their profession and ensuring the holistic development of their professional persona.

Innovative teaching methods in legal education seek to transform the traditional lecture-based approach into a more dynamic and engaging learning experience, ultimately enhancing the teaching and learning process [4]. Collaborative methods have become increasingly popular as they promote teamwork and encourage students to engage in collective learning, fostering an environment where students learn from each other's perspectives and experiences. Additionally, field activities serve as a contemporary technique that allows students to apply legal theories in real-world settings, thereby bridging the gap between theoretical knowledge and practical application. Such methods not only enhance understanding but also prepare students for the complexities of legal practice by providing them with real-world context. Furthermore, the clinical method stands out as an innovative approach in legal education, providing students with practical, hands-on experience that is crucial for developing the skills necessary for effective legal practice. By incorporating these methods, legal education institutions can equip students with a more comprehensive skill set, preparing them for the multifaceted challenges they will encounter in their professional careers.

Building upon innovative teaching methodologies, the integration of

technological advances in law schools significantly enhances the learning experience by expanding students' understanding of the legal landscape beyond traditional classroom boundaries. The incorporation of digital tools and platforms enables a more interactive and immersive educational environment, which is crucial in a world where legal issues increasingly intersect with technological developments. Moreover, as technology continues to reshape the legal profession, law schools are adapting by including technological literacy in their curricula, ensuring that students are equipped with the skills necessary to navigate and regulate emerging technologies [5][6]. This approach not only prepares students for contemporary challenges but also addresses specific learning requirements, making legal education more relevant and effective. Consequently, the integration of digital lawyering skills into the curriculum represents a proactive measure for enhancing the quality and applicability of legal education. As law schools continue to embrace these technological advances, it is essential to maintain a responsive and adaptive framework that continuously evolves to meet both the demands of the educational sector and the legal profession.

Experiential learning represents a transformative shift in legal education, aimed at bridging the gap between theoretical knowledge and practical application. Traditionally, law schools have focused heavily on doctrinal courses; however, the introduction of experiential learning provides students with the opportunity to engage directly with real-world scenarios that mimic the complexities of legal practice. This method not only equips law students with necessary professional skills but also encourages the development of ethical and social competencies essential for becoming "whole lawyers". By immersing students in practical experiences, such as client simulations and trial scenarios, experiential learning enhances their ability to apply theoretical concepts in a practical context, thereby preparing them more effectively for their future careers. Moreover, the integration of experiential learning into the legal curriculum is seen as a critical reform in legal education, addressing the need for law graduates to possess practical skills that are immediately applicable in the workforce. To maximize the benefits of experiential learning, law schools must emphasize the importance of reflection, encouraging students to critically analyze their experiences

and continuously develop their professional identities. This reflective practice is essential in cultivating a mindset oriented toward lifelong learning and adaptability in the rapidly evolving legal landscape. Therefore, experiential learning not only enriches the educational experience of law students but also plays a vital role in shaping competent, reflective, and ethically grounded legal professionals.

One of the primary challenges faced in reforming legal education is navigating the entrenched rigidity within educational systems, which often resist change due to societal and institutional constraints. This resistance is evident in the historical context of Brazil in the 1970s, where efforts such as the Ceped project were initiated to address deficiencies in legal education but ultimately failed due to an unfavorable environment for reform [2]. The political and social conditions of the time posed significant challenges, as legal education reformers struggled to implement changes within a system that was not only rigid but also influenced by broader societal dynamics. These historical experiences highlight the complexity of reforming legal education, where the interplay of institutional inertia and external socio-political factors creates formidable barriers. Understanding these challenges underscores the importance of adaptive strategies that consider both internal educational structures and external societal conditions to achieve sustainable reform in legal education.

Financial and institutional constraints present significant challenges to the implementation of effective educational reforms, influencing both accessibility and quality of education. The reliance on public funding for K-12 education underscores the financial constraints faced by the educational system, making it difficult to implement large-scale reforms without adequate financial support [2]. This financial dependence is further complicated by the difficulty of determining the optimal balance between public and private contributions, which is essential for equitable and sustainable reform efforts. The inability or unwillingness to make difficult changes within educational institutions can often be attributed to these financial and institutional limitations, which stifle the innovation and adaptation necessary for reform. Additionally, financial disparities exacerbate public education inequality, necessitating increased private investment to bridge the gap, but this approach may

undermine the universality of access to education. To address these issues, it is essential to increase federal and state credits for supporting education, as interventions at lower levels have proven insufficient. By comprehensively understanding and addressing these financial and institutional constraints, stakeholders can create a more equitable and effective educational system that meets the needs of all students.

In contemporary educational practices, the perceptions of students and educators play a critical role in shaping the learning environment and its effectiveness. Teachers' perceptions are particularly shaped by their knowledge and experience within the educational system, fostering a positive view of the school environment, which they believe supports students not only academically but also in their personal and social issues. This positive perspective is further reinforced by teachers' perception of their schools as acceptable, respectful, and inclusive spaces that celebrate cultural and individual diversity. Such an environment is crucial for fostering a sense of belonging and well-being among students, thereby enhancing their overall educational experience. From the students' perspective, there is a moderate level of satisfaction with current teaching methods, as indicated by an average satisfaction score that suggests approximately half of the students perceive improvements in their teachers' approaches. This perception is significant as it highlights the dynamic nature of educational practices where both students and educators are engaged in a continuous process of adaptation and improvement. However, while there is recognition of progress, it is also crucial to address areas where perceptions may not be as positive, such as the efficiency and comfort with online courses, which remain controversial among both students and educators [6]. To further enhance the educational experience, it is imperative to bridge these gaps, ensuring that both traditional and modern teaching methods are effectively integrated and that all stakeholders feel supported and valued within the educational framework.

The future of legal education is poised to be significantly shaped by the integration of clinical legal education, which is increasingly recognized for its potential to transform the field [7]. As legal education adapts to the demands of the profession, the focus is shifting toward incorporating experiential learning within the curriculum, as

seen in the increasing inclusion of practice-based courses throughout all three years of law school. This trend is further supported by innovative approaches, such as technology clinics and first-year courses involving actual legal activities, which aim to provide students with practical and applicable training. Such developments do not occur in isolation; they are accompanied by revisions to accreditation standards by influential bodies like the American Bar Association, which now emphasizes experiential learning requirements. Additionally, the New York Court of Appeals' move to allow third-year students to practice full-time in legal aid services reflects a broader trend of integrating practical experience into legal education. These changes underscore the need for standardization and accountability in clinical education to ensure it effectively meets its pedagogical objectives [7]. As these trends continue to evolve, they highlight a critical transition in legal education toward a more holistic, practice-oriented model that better equips future lawyers with the skills and experience necessary to succeed in their careers.

To further adapt legal education to the evolving demands of the legal market, law schools must embrace a multifaceted approach that incorporates both technological advances and global perspectives. Updating curricula to include emerging legal technologies and new areas of law is crucial for ensuring that graduates are equipped with the skills necessary to navigate the modern legal landscape. This includes encouraging adaptability and lifelong learning skills, which are essential for legal professionals who must continuously evolve in response to the dynamic nature of the legal profession. Moreover, legal education should expand its scope beyond national borders by integrating international law and comparative legal studies into the curriculum, thereby preparing students for transnational practice and enhancing their global competitiveness. Such an approach not only aligns with the needs of a globalized legal market but also enhances the relevance and effectiveness of the training provided to future legal professionals. Additionally, law schools should develop a collaborative ecosystem that involves academia, industry, and international networks to ensure their programs are aligned with current market demands and to facilitate the successful implementation of new educational models. By adopting these strategies, legal

education can effectively adapt to meet both the needs of the legal profession and the broader economic landscape.

As legal education continues to evolve, continuing professional development (CPD) emerges as an essential component in preparing future-ready legal professionals. This evolution is not merely about adapting to new methodologies but embracing a holistic approach to professional growth that extends beyond traditional educational frameworks. CPD emphasizes lifelong learning, a commitment essential for legal professionals who aim to remain competitive in an ever-changing landscape [3]. The future of legal education increasingly leans toward educating agile and technology-savvy individuals, calling for continuous skill enhancement and adaptability. Embracing technology within CPD frameworks is essential, as it equips legal professionals to effectively navigate the complexities of modern legal challenges [2]. A personalized approach to CPD further ensures that learning is a strategic investment tailored to meet individual career aspirations rather than merely a regulatory requirement [4]. This personalized and forward-thinking strategy in CPD is essential in fostering a legal education system that responds to the diverse and dynamic demands of the legal profession, thereby ensuring that legal practitioners are well-prepared to address future challenges with competence and ethical integrity.

Summary and conclusions

The evolution of legal education, as highlighted in the contemporary approaches discussed in this paper, underscores a transformative shift from traditional pedagogical methods to more dynamic and experiential learning frameworks that closely align with the needs of the modern legal profession. This shift is not merely an adaptation but a necessary response to the complexities and rapid changes in legal practice, necessitating curricula that foster a diverse skill set beyond mere theoretical knowledge. The integration of technology and online resources has revolutionized legal education delivery, enhancing accessibility and accommodating different learning styles, thereby ensuring that graduates are well-equipped to navigate the complexities of a primarily digital legal landscape. This paper also emphasizes the

critical role of continuing professional development (CPD) in fostering lifelong learning and adaptability among legal practitioners. By integrating active, empirically proven learning methods and practical skills training into curricula, legal education can better prepare students for the realities of the legal field and the multiple challenges they will face. However, while this transformative approach holds promise, it is essential to acknowledge the limitations and barriers that persist, including financial constraints and institutional resistance to change, which may hinder the implementation of innovative educational models. Future research should explore strategies to overcome these challenges, focusing on building collaborative ecosystems between academia, industry, and international networks to enhance the relevance and effectiveness of legal training. Moreover, as demand for non-traditional skills grows within the legal profession, further investigation into how these competencies can be effectively integrated into legal education is warranted. Ultimately, this discussion highlights the importance of a holistic educational approach that not only draws from historical perspectives but also embraces contemporary innovations, ensuring that legal education remains responsive to the evolving demands of the legal landscape and prepares future lawyers to thrive in a globalized and interconnected world.

Verweise / References

Chapter 1.

1. Жадан І. В. Громадянська компетентність: соціальні очікування і реалії: монографія / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький, 2022. 110 с.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://surl.li/nyfsfh> (дата звернення 05.09.2025).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 05.09.2025).
4. Концепція громадянської освіти в Україні. URL: <https://surl.li/acjprqh> (дата звернення 05.09.2025).
5. Кравчинська Т. С. Формування громадянської компетентності педагога Нової української школи. Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки. 2019. Вип. 8(37). С. 74–88.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти». [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://surl.li/yxsntt> (дата звернення 05.09.2025).
7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти». [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://surl.li/wubqge> (дата звернення 05.09.2025).
8. Олексенко С.В., Савченко С.В. Особливості реалізації змісту громадянської компетентності педагогів відповідно до "Професійного стандарту вчителя". Entwicklung des wissenschaftlichen Denkens: Pädagogik und Pädagogik, Psychologie und Soziologie, Philosophie, Philologie. Monograph. ScientificWorld-NetAkhatAV, Karlsruhe, Germany.- 2024. С.104-111.
9. Пашина Н. П. Громадянська освіта в Україні як засіб формування

- громадянської ідентичності / Н. П. Пашина, О. В. Мендрін // Вісник Маріупол. держ. ун-ту. Серія: Історія. Політологія. / Маріупол. держ. ун-т. – Маріуполь : [б. в.], 2021.– Вип. 31/32. – С. 186–195. – Бібліогр.: 16 назв. – Режим доступу : <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57692/1/20.pdf> (дата звернення 05.09.2025).
10. Пометун О. Навчання історії й громадянської освіти як чинник формування національної й громадянської ідентичності учнів в умовах війни та повоєнного розвитку України / Олена Пометун // Укр. пед. журн.– 2023.– № 2. С. 62–72.– Бібліогр.: 19 назв. – Режим доступу: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/661> (дата звернення 05.09.2025).
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://surli.cc/wbljcy> (дата звернення 05.09.2025).
12. Ратушняк Н. Громадянська компетентність педагога в системі післядипломної педагогічної освіти. Педагогічні науки та освіта: зб. наук. праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Вип. XL–XLI. 2022 р. С. 85–90.
13. Ремех Т.О., Пометун О.І. Методика навчання учнів ліцею громадянської освіти: методичний посібник [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. – 222 с. <https://surl.lu/isrrfs> (дата звернення 05.09.2025).
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року №988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934> (дата звернення 05.09.2025).
15. Савченко С. В., Олексенко С. В. Громадянська компетентність як важлива складова фахового зростання сучасного вчителя. SWorldJournal. Part 3(21-03). С.65-72.

16. Толочко С. Громадянська компетентність особистості: актуальність формування та виявлення в сучасній Україні / Толочко Світлана // *Advanced Linguistics*. – 2023. – № 11. – С. 181–191. – Бібліогр.: 14 назв. – Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/items/a2037f2c-6f2d-4c94-bcc31d9695134b3c> (дата звернення 05.09.2025).
17. Швидун В., Швидун Л. Розвиток громадянської компетентності вчителів початкових класів на тлі масштабної військової агресії // *Загальна педагогіка та історія педагогіки*. 2024. Вип. №6. С.20–24.

Chapter 2.

1. Blavt, O. (2023). Inclusive physical education of students with disabilities: accents in the modern dimension. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*, vol. 29, pp. 80–84. DOI: [10.15330/msuc.2023.29.80-84](https://doi.org/10.15330/msuc.2023.29.80-84)
2. Celestino, T., Ribeiro, E., Morgado, E. G., Leonido, L., & Pereira, A. (2024). Representations of physical teachers' teachers of their training to promote inclusion of students with disabilities. *Education Sciences*, vol. 14(1), pp. 49. DOI: [10.3390/educsci14010049](https://doi.org/10.3390/educsci14010049)
3. Giuriato, M., (2023). Enhancing inclusive physical education for students with special needs. *Italian Journal of HealthEducation, Sports and Inclusive Didactics*, vol. 7(4). DOI: [10.32043/gsd.v7i4.1012](https://doi.org/10.32043/gsd.v7i4.1012)
4. Kuntjoro, B.F.T., Soegiyanto, S., Setijono, H., & Suhiharto, S. (2022). Inclusion of students with disability in physical education: analysis of trends and best practices. *AJPESH*, vol. 2(2), pp.88-94.
5. Lieberman, L. J., Houston-Wilson, C., & Grenier, M. (2024). Strategies for inclusion: Physical education for everyone. *Human Kinetics*.
6. Page, A., Anderson, J., & Charteris, J. (2021). Including students with disabilities in innovative learning environments: a model for inclusive practices. *International Journal of Inclusive Education*. 3. DOI: [10.1080/13603116.2021.1916105](https://doi.org/10.1080/13603116.2021.1916105)
7. Rapp, A. C., & Corral-Granados, A. (2021). Understanding inclusive education – a theoretical contribution from system theory and the constructionist perspective.

International Journal of Inclusive Education, vol. 28(4), pp. 423–439. DOI: [10.1080/13603116.2021.194672](https://doi.org/10.1080/13603116.2021.194672)

8. Wray, M., & A. M. Houghton (2019). Implementing Disability Policy in Teaching and Learning Contexts—Shop Floor Constructivism or Street Level Bureaucracy? Teaching in Higher Education, vol. 24(4), pp. 510–526. DOI: [10.1080/13562517.2018.1491838](https://doi.org/10.1080/13562517.2018.1491838).

Chapter 3.

1. Self-Education: A Guide for Students. Creately Blog. URL: <https://creately.com/guides/self-education-guide> (accessed: 10.10.2025).
2. Knowles M. S. (2015) The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development. 8th ed. London, Routledge. 402 p.
3. Knowles M. S., Holton E. F., Swanson R. A. (2011) The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development. 7th ed. Burlington, Elsevier. 406 p.
4. Loeng S. (2020) Self-Directed Learning: A Core Concept in Adult Education // Education Research International. Article ID 3816132. 12 p. DOI: [10.1155/2020/3816132](https://doi.org/10.1155/2020/3816132)
5. Robinson J. D., Persky A. M. (2020) Developing Self-Directed Learners // American Journal of Pharmaceutical Education. Volume 84, № 3. pp. 847512. DOI: [10.5688/ajpe847512](https://doi.org/10.5688/ajpe847512)
6. Song X. et al. (2019) Investigating self-directed learning and technology readiness in blending learning environment // International Journal of Educational Technology in Higher Education. Volume 16. Article 17. DOI: [10.1186/s41239-019-0147-0](https://doi.org/10.1186/s41239-019-0147-0)
7. Guo L. et al. (2023) The impact of self-directed learning experience and course experience on learning satisfaction of university students in blended learning environments: the mediating role of deep and surface learning approach // Frontiers in Psychology. Volume 14. Article 1278827. DOI: [10.3389/fpsyg.2023.1278827](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1278827)
8. Zheng D. et al. (2022) Self-Directed Learning Predicts Online Learning

- Engagement in Higher Education Mediated by Perceived Value of Knowing Learning Goals // *Frontiers in Psychology*. Volume 13. Article 832416. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.832416
9. Marín-Díaz V., Moreno-Guerrero C., Hidalgo-Navarrete M. (2025) The Future of Education: A Systematic Literature Review of Self-Directed Learning with AI // *Future Internet*. Volume 17, № 8. Article 366. DOI: 10.3390/fi17080366
10. Brookfield S. D. (2017) *Becoming a Critically Reflective Teacher*. 2nd ed. San Francisco, Jossey-Bass. 313 p.
11. Mezirow J., Taylor E. W. (Eds.) (2009) *Transformative Learning in Practice: Insights from Community, Workplace, and Higher Education*. San Francisco, Jossey-Bass. 290 p.
12. Hoggan C. (2023) Transformative learning theory: Where we are after 45 years // *New Directions for Adult and Continuing Education*. Volume 2023, № 177. pp. 59–70. DOI: 10.1002/ace.20474
13. McClain A. L. (2024) New Developments in Transformative Learning // *New Directions for Adult and Continuing Education*. Volume 2024, № 184. pp. 20–29. DOI: 10.1002/ace.20540
14. Zhang W. et al. (2024) A bibliometric analysis of transformative learning research: trends and developments from 1992 to 2023 // *Cogent Education*. Volume 11, № 1. Article 2411092. DOI: 10.1080/2331186X.2024.2411092
15. Feng X., Sundman J., Aarnio H. (2024) Towards transformative learning: students' disorienting dilemmas and coping strategies in interdisciplinary problem-based learning // *European Journal of Engineering Education*. DOI: 10.1080/03043797.2024.2424197
16. Harder M. K. et al. (2021) Are those really transformative learning outcomes? Validating the relevance of a reliable process // *Journal of Cleaner Production*. Volume 285. Article 125343. DOI: 10.1016/j.jclepro.2020.125343
17. Friedman J. (2022) How a New Learning Theory Can Benefit Transformative Learning Research: Empirical Hypotheses // *Frontiers in Education*. Volume 7. Article 857091. DOI: 10.3389/feduc.2022.857091

18. Lapum N. et al. (2022) Applying Mezirow's Transformative Learning Theory into nursing and health professional education programs: A scoping review // Nurse Education in Practice. Volume 66. Article 103518. DOI: 10.1016/j.nepr.2022.103518
19. Naess R., Hauge A. (2024) The future is now: pioneering transformative approaches in higher education within creative fields // Frontiers in European Journal of Cultural Management and Policy. Volume 14. Article 13171. DOI: 10.3389/ejcmp.2024.13171
20. Kolb D. A. (2015) Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. 2nd ed. Upper Saddle River, Pearson Education. 416 p.
21. Kolb A. Y., Kolb D. A. (2018) Eight Important Things to Know About The Experiential Learning Cycle // Australian Educational Leader. Volume 40, № 3. pp. 8–14.
22. Schneider N. et al. (2022) Implementing Kolb's Experiential Learning Cycle by Linking Real Experience, Case-Based Discussion and Simulation // Advances in Medical Education and Practice. Volume 13. pp. 679–686. DOI: 10.2147/AMEP.S359559
23. Schön D. A. (1983) The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. New York, Basic Books. 374 p.
24. Wenger E., Trayner B., de Laat M. (2011) Promoting and Assessing Value Creation in Communities and Networks: A Conceptual Framework. Open Universiteit. 182 p.
25. Wenger-Trayner E., Wenger-Trayner B. (2015) Communities of practice and social learning systems: the career of a concept // Social Learning Systems and Communities of Practice. London, Springer. pp. 11–28.
26. Bandura A. (1977) Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change // Psychological Review. Volume 84, № 2. pp. 191–215. DOI: 10.1037/0033-295X.84.2.191
27. Dweck C. S. (2017) Mindset: Changing the Way You think to Fulfil Your Potential. Rev. ed. London, Robinson. 320 p.

28. Zimmerman B. J., Schunk D. H. (2013) Self-Regulated Learning and Performance: An Introduction and an Overview // Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance / eds. B. J. Zimmerman, D. H. Schunk. 2nd ed. New York, Routledge. pp. 1–12.
29. Dunlosky J., Rawson K. A. (2019) Self-regulated learning: Beliefs, techniques, and illusions // Annual Review of Psychology. Volume 70. pp. 373–398. DOI: 10.1146/annurev-psych-010418-103336
30. Merriam S. B., Baumgartner L. M. (2020) Learning in Adulthood: A Comprehensive Guide. 4th ed. San Francisco, Jossey-Bass. 496 p.
31. DiPiro C. C. et al. (2018) Self-directed learning in medical education: Training for a lifetime of discovery // Teaching and Learning in Medicine. Volume 30, № 1. pp. 3–9. DOI: 10.1080/10401334.2017.1314728
32. Kegan R. (2000) What «Form» Transforms? A Constructive-Developmental Approach to Transformative Learning // Learning as Transformation / ed. by J. Mezirow. San Francisco, Jossey-Bass. pp. 35–69.
33. Freire P. (2018) Pedagogy of the Oppressed. 50th Anniversary ed. New York, Bloomsbury Academic. 232 p.
34. Carliner S., Fulford C., Ostashewski N. (Eds.) (2018) Adult Learning and the Digital Age. Hershey, IGI Global. 362 p.
35. Siemens G., Gašević D., Dawson S. (2015) Preparing for the Digital University: A Review of the History and Current State of Distance, Blended, and Online Learning. Arlington, Link Research Lab. 230 p.
36. Dohn N. B. et al. (Eds.) (2018) Networked Learning: Inventing the Future of Higher Education. Cham, Springer. 308 p. DOI: 10.1007/978-3-319-74857-3
37. Wenger E. (1998) Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. Cambridge, Cambridge University Press. 318 p.
38. Shaffer C. L. et al. (2019) Neuroplasticity and clinical practice: Building brain power for health // Frontiers in Psychology. Volume 10. Article 1118. DOI: 10.3389/fpsyg.2019.01118
39. Key Competences for Lifelong Learning (2019). Publications Office of the

- European Union. 16 p. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1> (accessed: 10.10.2025).
40. Premkumar M. M. et al. (2018) Self-directed learning readiness and learning approaches among health profession students // BMC Medical Education. Volume 18. Article 134. DOI: 10.1186/s12909-018-1244-9
41. Morris M. K. et al. (2019) Self-Directed Learning in Health Professions Education: An Evidence-Based Approach to Enhancing Lifelong Learning // Academic Medicine. Volume 94, № 10. pp. 1575–1583. DOI: 10.1097/ACM.0000000000002869
42. Klem L. A., Weiss M. E. (2015) Evidence-based practice knowledge, attitudes, and practice of online graduate nursing students // Nurse Education Today. Volume 35, № 8. pp. 1026–1031. DOI: 10.1016/j.nedt.2015.04.005
43. Teoh H. T. et al. (2017) Pharmacy students' self-directed learning readiness, meta-cognitive awareness and perceived stress: a cross-sectional study // Pharmacy Education. Volume 17, № 1. pp. 150–156.
44. Zhang Y. et al. (2020) The relationship between self-directed learning and lifelong learning among nursing students: A cross-sectional study // Nurse Education Today. Volume 84. Article 104253. DOI: 10.1016/j.nedt.2019.104253
45. Driesen D. et al. (2015) Professional development and lifelong learning of pharmacists // American Journal of Pharmaceutical Education. Volume 79, № 7. Article 104. DOI: 10.5688/ajpe797104
46. Koç A. et al. (2019) Continuing professional development in pharmacy: Teachers' and pharmacists' perceptions and learning preferences // Currents in Pharmacy Teaching and Learning. Volume 11, № 8. pp. 789–801. DOI: 10.1016/j.cptl.2019.04.010
47. Pool L. et al. (2016) Continuing professional development for nurses: A systematic literature review // Nurse Education Today. Volume 46. pp. 124–131. DOI: 10.1016/j.nedt.2016.08.023
48. Edelbring K. et al. (2023) Digital Learning Environments in Health Professions Education: A Scoping Review // Education Sciences. Volume 13, № 2. Article 107.

DOI: 10.3390/educsci13020107

49. Mącznik D. et al. (2015) E-learning in pharmacy education: A systematic review // Pharmacy Practice. Volume 13, № 4. Article 561. DOI: 10.18549/PharmPract.2015.04.561
50. Morley K. et al. (2019) Preparing healthcare professionals for lifelong learning: A qualitative study of preparedness among graduating nursing, physiotherapy and pharmacy students // Nurse Education Today. Volume 75. pp. 49–54. DOI: 10.1016/j.nedt.2018.12.018
51. Alsuraihi R. et al. (2021) Developing Self-Directed Learning Skills Among Pharmacy Students: A Mixed-Methods Study // Advances in Medical Education and Practice. Volume 12. pp. 57–67. DOI: 10.2147/AMEP.S290535
52. Svensson M. et al. (2016) Informal learning in the 21st century: A systematic review of the literature // British Journal of Educational Technology. Volume 47, № 6. pp. 1129–1150. DOI: 10.1111/bjet.12330
53. Cheng S. K. et al. (2018) Characteristics of self-directed learning and relationships to approaches to learning among nursing students // Nurse Education Today. Volume 67. pp. 96–102. DOI: 10.1016/j.nedt.2018.05.004
54. O'Connor J. M. et al. (2018) Transformative learning in nursing education: A concept analysis // Journal of Advanced Nursing. Volume 74, № 4. pp. 803–816. DOI: 10.1111/jan.13482
55. Mann A. et al. (2019) Reflection and reflective practice in health professions education: A systematic review // Advances in Health Sciences Education. Volume 24, № 1. pp. 35–64. DOI: 10.1007/s10459-018-9860-2
56. Cruess K. et al. (2015) Professional identity formation in health sciences education: A systematic review // Academic Medicine. Volume 90, № 11. pp. 1467–1477. DOI: 10.1097/ACM.0000000000000838
57. Sargeant A. et al. (2016) Social learning in health professions education: A systematic review // Medical Education. Volume 50, № 7. pp. 750–763. DOI: 10.1111/medu.13028
58. Kusurkar E. et al. (2019) Motivation in medical education: a systematic review //

Medical Teacher. Volume 41, № 2. pp. 179–190. DOI: 10.1080/0142159X.2018.1445213

59. Artino S. et al. (2017) Self-regulation in healthcare students and professionals: A meta-analysis // Medical Education. Volume 51, № 8. pp. 787–802. DOI: 10.1111/medu.13339
60. Khan M. R. et al. (2020) Teaching and learning strategies for self-directed learning in pharmacy education: A systematic review // Currents in Pharmacy Teaching and Learning. Volume 12, № 4. pp. 469–477. DOI: 10.1016/j.cptl.2020.01.016

Chapter 4.

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту».
3. Порядок проведення моніторингу якості освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54.
4. Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.11.2020 № 1480.
5. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О., Ліннік О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти, 2021 350 с.
6. Повноваження ОМС щодо забезпечення якісної освіти: Порадник для голів та управлінців освітою територіальних громад / Байтемірова Н., Гурак Р., Бондар А., Вергун Ю., / за заг. ред. Протасової Н., Полторак В., Жабенко Л., Михайлової Т. К.: Швейцарсько-український проєкт DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти»; 2021. 52 с.
7. Моніторинг та оцінювання якості освіти: навчально-методичний посібник до курсу / авт. – упоряд. І.В. Єгорова. Івано-Франківськ, 2021. 141 с.

Chapter 5.

1. Boyko, G. L. , Kozlova T. G., Sharafutdinova S (2023). Study of motivation for physical education classes under martial law. Scientific journal of Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports), issue 1, vol. (159) 23. pp. 12-14. DOI: 10.31392/NPU-nc.series15.2023.1(159).02
2. Lutsenko O., Lucenko G., Khrolenko M., Mehem O. (2020). Defining the conditions of forming students motivation to movement activity. International Journal of Human Movement and Sports Sciences, issue 8, vol. 4. pp. 117-123. DOI: 10.13189/saj.2021.090227
3. Myroshnichenko V. O., Yevtushenko I. M. (2023). Pedagogical conditions of motivation of students of agrarian institutions of higher education for physical education in the conditions of martial law. Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports), issue 11, vol. 171, pp. 128–133. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).26
4. Shi Q. (2023). Construction of physical education teaching system in colleges and universities based on the concept of lifelong physical education. J Educ Educational Res, vol. 2, pp. 75–8. DOI: 10.54097/jeer.v2i2.6444
5. Stadnyk V. (2022). Relevance of innovation in the educational process of physical education: challenges of martial state. Innovation in education, vol. 16, pp. 132–140. DOI: 10.35619/iiu.v1i16.488

Chapter 6.

1. Антонова О. Є. (2015). Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема. Сучасні технології в освіті. Ч. 1. Сучасні технології навчання: наук.-допом. бібліогр. покажч. НАПН України, ДНПБ України ім. В. О.

- Сухомлинського, (Вип 2), 8–15.
2. Бабенкова Є. А., Приймаков О. О., Присяжнюк С. І., Хорошуха М. Ф. (2021). Використання здоров'язберезувальних технологій адаптивного фізичного виховання в спеціальних медичних групах навчальних закладів : навч. посіб. К. : Видавничий центр НУБіП України, 178 с.
 3. Богданова І. М. (1999). Технології в освіті: теоретико-методологічний аспект. Монографія. Одеса : ТЕС, 146 с.
 4. Булатова М. М., Усачов Ю. А. (2008). Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні. *Теорія і методика фізичного виховання*. К. : Олімпійська література, 320–354.
 5. Ващенко О., Свириденко С. (2006) Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі. *Здоров'я та фізична культура*. 2006. № 8, 1–6.
 6. Гриньова М. В. (2015). До питання про класифікацію здоров'язберезувальних технологій. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія : сучасність і майбутнє»*. Т. 19. Вип. 1149, 21–24.
 7. Дзюбенко Ю. В., Олійник Л. В. (2007). Особливості технологічного підходу до навчального процесу у вищій школі як провідного засобу його оптимізації. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка*. №3 (21), 138–147.
 8. Дичківська І. М. (2015). Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав. 304 с.
 9. Дубасенюк О. А. (2024). Підготовка майбутніх фахівців ЗВО на засадах компетентнісного підходу в умовах сучасних воєнно-політичних викликів. *Компетентнісний підхід до підготовки фахівців економічного та технічного профілю у ЗФПО*. Київ, 128–129.
 10. Дубасенюк О. А. (2022). Інноваційні стратегії у професійно-педагогічній освіті. *Інноваційні освітні технології: світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти*: монографія / відпов. редактори Барановська Л.В. (Київ, Україна), Морська Л.І. (Жешув, Республіка Польща).

ТОВ «Білоцерківдрук», 140–152.

11. Енциклопедія освіти (2021). Національна академія педагогічних наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 1144 с.
12. Євтух М. Б., Нісімчук А. С. (2011). Технологія інноваційної педагогічної освіти : монографія. Ін-т пед. технологій. Луцьк : Твердиня, 453 с.
13. Завидівська Н. Н. (2013). Теоретико-методичні засади фундаменталізації фізкультурно-оздоровчої освіти студентів у процесі здоров'язбережувального навчання : автореф. дис. ... д-ра пед. наук зі спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)». Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ, 40 с.
14. Інноваційні технології навчання: навч. посіб. для студ. вищих технічних навчальних закладів. Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А. В.; упорядн. словника Волобуєва С. В. Київ: НТУ, 2017. 172 с.
15. Княжева І. А. (2023). Технологічний підхід у педагогічній освіті. *Теорія і методика професійної освіти. Інноваційна педагогіка*. Вип. 63. Т. 1. 163–166. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.1.30>.
16. Круцевич Т. Ю. (2018). Теорія і методика фізичного виховання в 2-х кн. Т. 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. Т. 2. Методика фізичного виховання різних груп населення. Київ : Олімпійська література, 832 с.
17. Griban G., Kuznietsova O., Tkachenko P. [et al.] (2020). Formation of the Students' Volitional Qualities in the Process of Physical Education [Text]. International Journal of Human Movement and Sports Sciences : the scientific journal. Vol. 8, № 6. P. 505–517. DOI: 10.13189/saj.2020.080625 https://www.hrpub.org/journals/jour_archive.php?id=99&iid=1817
18. Nosko M., Sahach O., Nosko Y., Griban G. , Kuznietsova O. (2020). Professional development of future physical culture teachers during studying at higher

- educational institutions. International Journal of Applied Exercise Physiology. Вип. 9(5). 44–55. MAZANDARAN, IRAN, PO Box: 14665-1998. URL : https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=wtmSsuAAAAAJ&citation_for_view=wtmSsuAAAAAJ:tz746QTLzJkC.
19. Кузнєцова О. Т. (2018). Оздоровчі технології у фізичному вихованні студентів : теорія, методика, практика : монографія. Рівне, 416 с.
 20. Курова А. В. (2022). Технологічний підхід в дослідженні психологічного здоров'я молоді в умовах невизначеності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, 46–50. DOI <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.2.9>.
 21. Лісова С. В. (2024). Педагогічні інновації як інструмент модернізації вищої освіти: теоретичний аспект. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. № 2 (117), 101–115.
 22. Нісімчук А. С. (2000). Технологія виховання студентів факультетів фізичної культури : теорія і практика. Луцьк : «Вежа» ВДУ, 238 с.
 23. Нісімчук А., Бойчук П., Панасюк О. (2018). Інноваційні технології педагогічної освіти : монографія. Луцьк : Твердиня, 478 с.
 24. Носко М. О., Гаркуша С. В., Воєділова О. М. (2014). Здоров'язберезувальні технології у фізичному вихованні: монографія. Київ: СПД Чалчинська Н. В., 300 с.
 25. Онищенко Н. П. (2020). Застосування технологічного підходу у підготовці майбутніх учителів під час вивчення педагогічних дисциплін. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 78, 164–169. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.78.35>.
 26. Пєхота О. М., Прасол Н. О. (2015). Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій в умовах інтеграції у світовий освітній простір. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. Харків : НТУ «ХПІ», 348–355.
 27. Сучасні педагогічні технології: дидактично-інформаційний аспект. Луцький

гуманітарний ун-т, Інститут педагогічних технологій. Луцьк : Твердиня, 2009. Т. 4 / П. М. Бойчук [и др.], 2010. 268 с.

28. Фізкультурно-оздоровчі та спортивні технології в освітньому просторі: теорія і практика : колективна монографія / за заг. ред. О. О. Момот; Ю. В. Зайцевої. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. 339 с.
29. Шматков Є. В., Коваленко Д. В. (2018). Інноваційні технології навчання : навч. посіб. Харків : ВПП «Контраст», 172 с.
30. Vorobiova A. V., Vasylenko M. M., Schilling R. (2024). Health and physical activity of Ukrainians during a full-scale war with Russia [Здоров'я та рухова активність українців під час повномасштабної війни з Росією]. *Rehabilitation & Recreation*. Vol. 18. № 3, 153–166. DOI <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2024.18.3.14>.

Chapter 7.

1. Bachevsky V.I. The System of Military-Patriotic Education of Minors: A Textbook on the Section "Fundamentals of Military Service" / V.I. Bachevsky. - M.: OOO "Editorial Office of the Magazine "Military Knowledge", 2001. - 186 p.
2. Bublik L.A. Fundamentals of Military-Patriotic Education: A Textbook for Students of Pedagogical Institutes in Specialty No. 2115 "Teacher of the Beginning of Military Training and Physical Education". / L.A. Bublik. - M.: Prosveshchenie, 1988 - 192 p.
3. Gasanov Z.T. The Purpose, Objectives, and Principles of Patriotic Education of Citizens. / Z.T. Gasanov - *Pedagogy*. - 2005 - No. 6 - pp. 50-63. 4. Galinin Yu. Once Again about Patriotic Education. / Yu. Galinin. - *Fundamentals of Life Safety*. - 2001 - No. 3 - pp. 20-23.
5. Efimov N. N. Pedagogical Foundations of Military Training of Students at the University: A Tutorial. / N. N. Efimov, S. V. Cherneev, V. G. Grigoryants, A. V. Kuznetsov. - Moscow, 1986. - 312 p.
6. Zuev S. N. The System of General and Military-Applied Physical Training of Young People of Pre-Conscription and Conscription Age. Abstract of Cand. Sci.

- (Pedagogy): 13.00.04. / S. N. Zuev. - Moscow: 1981. - 23 p.
7. Ilyinich V. I. Physical Education of Students: Textbook. / Ed. by V. I. Ilyinich. - Moscow: Gardariki, 2000. - 448 p.
 8. Kozlov A. A. The Attitude of Public Consciousness to the Problem of Education. / A. A. Kozlov. - St. Petersburg State University, 2000. - 191 p.
 9. Likhachev B. T. Pedagogy. / B. T. Likhachev - Moscow: Education, 1992, - pp. 249-250.
 10. Lotonenko D. V. Physical Education and Its Types in the Real Needs of Student Youth / D. V. Lotonenko, E. A. Stebletsov. - Theory and Practice of Physical Education. - 1997. - No. 6.
 11. Matveyev L. P. Theory and Methods of Physical Education: Textbook. / L. P. Matveev. - M.: Physical Education and Sport, - 1976. - 203 p.
 12. Mikhalenya V. M. Physical Education of Students. / V. M. Mikhalenya, T. A. Glaz'ko, R. I. Kupchinov - Minsk: Design PRO, 1998. - 128 p.
 13. Pashkovich I. A. Patriotic Education: System of Work, Planning, Lesson Plans, Lesson Plans. / Auth. and compiler I. A. Pashkovich. - Volgograd: Uchitel, 2006. - 169 p.
 14. Streltsov I. Obstacle Course / I. Streltsov. - Eksmo: 2005.-384 p.
 15. Shilova V. S. Patriotic Education of Student Youth: A Teaching Aid - 2nd ed. / V.S. Shilova. - Belgorod: IP Ostashchenko A.A., 2010. - 125 p.
 16. Chupriy L.V. Patriotic education of youth in the context of ensuring humanitarian security of the state / L.V. Chupriy. - Strategic priorities No. 2. 2011
 17. Yanovich Yu.A. Assessment of the level of motivation for physical education and sports among students / Yu.A. Yanovich, A.V. Polovkin. // Modern problems of physical education of student youth and the formation of a healthy lifestyle: Materials of the republican scientific and practical conference, April 2, 2003. - Minsk: MITSO, 2003.- 72 p.

Chapter 8.

1. Abrakitov V.E. Kontsepsiya guided inspiration [The concept of managed inspiration]. /V.E. Abrakitov. – Kharkiv: Copy Center of FOP Ivanova M.A., 2008. – 400 p. (in Russian). [Electronic resource]: <http://eprints.kname.edu.ua/6058/>. – Title from the screen.
2. Abrakitov V.E. Concept of Guided Inspiration / V.E. Abrakitov // Materials of the International Scientific and Practical Conference "Effective Instruments of Modern Sciences – 2007". – Volume 7. History. Philosophy. Music and life. Dnipropetrovsk: Science and Education, 2007. – P. 32-37. – [Electronic resource]: <http://eprints.kname.edu.ua/7213/>. – Title from the screen.
3. Abrakitov V.E. Law of Information Preservation // Proceedings of the International Scientific and Practical Conference "Effective Tools of Modern Sciences – 2007". – Volume 7. History. Philosophy. Music and life. Dnipropetrovsk: Science and Education, 2007. – P. 45-49. – [Electronic resource]: <http://eprints.kname.edu.ua/7314/>. – Title from the screen.
4. V.E. Abrakitov. Philosophical Reasoning on Closed Systems. – [Electronic resource]: <https://www.shedevrostroenie.narod.ru/lock-in-systems.htm>. "The title is in the eye.
5. The Black Hole War: My Battle with Stephen Hawking to Make the World Safe for Quantum Mechanics, Leonard Susskind Little, Brown and Co, New York, 2008. [Електронний ресурс]: <https://pubs.aip.org/physicstoday/article/62/5/57/394075/The-Black-Hole-War-My-Battle-with-Stephen-Hawking>. – Заголовок з екрану.
6. Hawking, S. Breakdown of Predictability in Gravitational Collapse. Phys. Rev. D. [Електронний ресурс]: <https://journals.aps.org/prd/abstract/10.1103/PhysRevD.14.2460>. – Заголовок з екрану.
7. Nielsen, M. A., & Chuang, I. L. Quantum Computation and Quantum Information. Cambridge University Press, 2010. – 704 p. [Електронний ресурс]: https://almuhammadi.com/sultan/books_2020/Nielsen_Chuang.pdf – Заголовок з екрану.

екрану.

8. Penrose, R. (2004). The Road to Reality. London: Jonathan Cape. 2004. – 1094 p.
[Електронний ресурс]:
<https://ia801208.us.archive.org/6/items/RoadToRealityRobertPenrose/road%20to%20reality-robert%20penrose.pdf>. – Заголовок з екрану.
9. What are Data Retention Laws – Terms and Definitions in the Field of Cybersecurity. [Electronic resource]:
<https://www.vpnunlimited.com/ua/help/cybersecurity/data-retention-laws>. – Title from the screen.
10. Stallings, W. (2020). Computer Security: Principles and Practice. Pearson.
[Електронний ресурс]:
https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781292220635_A37747428/preview-9781292220635_A37747428.pdf. – Заголовок з екрану.
11. Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System.
[Електронний ресурс]: <https://nakamotoinstitute.org/library/bitcoin/>. – Заголовок з екрану.
12. Git Documentation. [Електронний ресурс]: <https://git-scm.com/dochttps://nakamotoinstitute.org/library/bitcoin/>. – Заголовок з екрану.
13. RFC 793 – Transmission Control Protocol. [Electronic resource]:
<https://tools.ietf.org/html/rfc793>. – Title from the screen.
14. ISO/IEC 27001:2022. Information security, cybersecurity and privacy protection.
[Електронний ресурс]: <https://www.iso.org/standard/27001>. – Заголовок з екрану.
15. Zhou, W., et al. (2020). Disaster Recovery in Cloud Computing: A Survey. Journal of Network and Computer Applications, 160, 102631.
16. Metadata Working Group. Understanding Metadata. National Information Standards Organization (NISO), 2017. [Електронний ресурс]:
https://openlibrary.org/books/OL19930989M/Understanding_metadata. – Заголовок з екрану.
17. Закон України від 02.10.92 N 2657-XII "Про інформацію". [Електронний

ресурц]: <https://tax.gov.ua/dlya-gromadskosti/dpa-i-gromadskist/normativno-pravova-baza-u-sferi/arhiv-normativno-pravova-baza/print-53366.html>. –

Заголовок з екрану.

18. Luciano Floridi. Information: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2010. [Електронний ресурс]: <https://academic.oup.com/book/410>. – Заголовок з екрану.

19. Popper, K. The Logic of Scientific Discovery. Routledge. 1959ю – 545 p. [Електронний ресурс]: <https://philotextes.info/spip/IMG/pdf/popper-logic-scientific-discovery.pdf>. – Заголовок з екрану.

20. Richard Dawkins. The Selfish Gene. Oxford University Press, 2016. – 496 P. [Електронний ресурс]: <https://global.oup.com/academic/product/the-selfish-gene-9780198788607?cc=ua&lang=en&> . – Заголовок з екрану.

21. Watson, J. D., et al. (2014). Molecular Biology of the Gene. Boston: Pearson. – 872 р. [Електронний ресурс]: https://archive.org/details/molecularbiology0000unse_n0v9. – Заголовок з екрану.

22. Eva Jablonka, Marion J. Lamb, Anna Zeligowski. Evolution in Four Dimensions. MIT Press, 2014. [Електронний ресурс]: <https://direct.mit.edu/books/book/2267/Evolution-in-Four-DimensionsGenetic-Epigenetic>. – Заголовок з екрану.

23. Kandel, E. R. (2001). The Molecular Biology of Memory Storage. Science. [Електронний ресурс]: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11691980/> – Заголовок з екрану.

24. IPCC (2021). Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Cambridge University Press. [Електронний ресурс]: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/> – Заголовок з екрану.

25. Gene Likens, David Lindenmayer. Effective Ecological Monitoring. Csiro Publishing, 2018. – 224 p. [Електронний ресурс]: https://books.google.com.ua/books/about/Effective_Ecological_Monitoring.html?id=QDBZDwAAQBAJ&redir_esc=y – Заголовок з екрану.

26. Fritz Hans Schweingruber. Tree Rings and Environment. Paul Haupt, 1996 – 609 p. [Електронний ресурс]: https://books.google.com.ua/books/about/Tree_Rings_and_Environment_Dendroecology.html?id=zNYsAQAAMAAJ&redir_esc=y – Заголовок з екрану.
27. Odum, E. P. Fundamentals of Ecology. Saunders, 1971. – 574 p. [Електронний ресурс]: https://books.google.com.ua/books/about/Fundamentals_of_Ecology.html?id=ddMUAQAIAAJ&redir_esc=y – Заголовок з екрану.

Chapter 9.

1. Барко В. І. Теоретико-психологічні засади управління персоналом органів вн справ: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра психол. наук: спец. 19.00.06 / В. І. Барко. – К., 2004. – 435 с.
2. Гринько, Т. В., Гвініашвілі, Т. З., & Загинайло, В. А. (2022). Роль лідерства та комунікацій у забезпеченні розвитку сучасних підприємницьких структур. Бізнес Інформ. 2022. №5. С. 75–83.
3. Гронь, О. В., & Сатушева, К. В. (2019). Сучасні технології комунікацій в міжнародному бізнесі. Моделювання регіональної економіки. 2019. Вип. 2 (34). С. 86-96
4. Добрянський О. А. Сутність та структура психологічної готовності слідчих до професійної діяльності в екстремальних умовах / Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2012. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_1_28_121
5. Данилевич, Н. (2021). Функціональний підхід до управління у системі місцевого самоврядування в Україні. *Економіка та суспільство*, (31). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-37>
6. Захарова Н. Ю., Осипенко С. О., Трансформація бізнес-комунікацій в системі менеджменту сучасного підприємства Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки) No1(50), 2024. С. 77-83
7. Карамушка, Л. М. (2024). Психологічна готовність керівників закладів

- середньої освіти до управління: зміст, структура, тенденції розвитку. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія*, (1(4), 37-39. вилучено із <https://journals.maup.com.ua/>
8. Карамушка Л. М. Психологія управління: навч. посібник / Л. М. Карамушка. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
 9. Ковшова І. О. Маркетинговий менеджмент: теорія, методологія, практика : монографія / І. О. Ковшова. – Херсон : ФОП Вишемирський В. С., 2018. – 516 с.
 10. Кузьмін О. Є., Дідик А. М. Шляхи покращення соціально-психологічного мікроклімату колективу в умовах полівекторного розвитку підприємства / Ефективна економіка № 10, 2013.
 11. Калюжна Ю. В., Захарова К. В. Факторний аналіз формування позитивного соціально-психологічного клімату колективу. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 3(2). С. 108-112.
 12. Колосович О. С. Психологічні особливості готовності сучасних керівників до ефективної управлінської діяльності // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна.-2015.- Вип.1.- С.90-99 . Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2015_1_12
 13. Креденцер О. В. Теоретичний аналіз основних підходів до проблеми організаційного розвитку / О. В. Креденцер // Актуальні проблеми психології. – Т. 1 : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія : зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – 2009. – Ч. 23, Т. 1. – С. 16-21.
 14. Клочко, А. . (2022). Психологічні особливості управлінської діяльності менеджерів освітніх організацій в умовах інноваційних змін. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія*, (1 (54), 35-40. <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2022.1.5>
 15. Коломінський Н. Л. Проблеми оптимізації соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі // Освіта і управління. - 1999. - Vol. 3, No. 2. - Р. 75-86.

16. Лутай Л.А. Дослідження ефективності системи управління персоналом на підприємствах [Електронний ресурс] / Л.А. Лутай, В.О. Шпандарук // Економіка розвитку. – 2013. – № 3. – С. 82–85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j_pdf/ecro_2013_3_23.pdf
17. Максименко С. Д. Фахівця потрібно моделювати (наукові основи готовності випускника педвузу до педагогічної діяльності) / С. Д. Максименко, О. М. Пелех // Рідна школа. – 1994. – № 3-4. – С. 6-10.
18. Москальов М. В. Психологічні умови підготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації: дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук / М. В. Москальов. – Київ, 2009. – 280 с.
19. Максимович, А. Соціально-психологічний клімат колективу та шляхи його оптимізації [Текст] / Андріана Максимович // Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах інноваційного розвитку економіки : матеріали доп. всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. за міжнар. участю, Ч. 2 [Тернопіль, 15 травня 2020 р.] / редкол: Р. Р. Августин, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желюк [та ін.] - Тернопіль : ТНЕУ, 2020. - С. 297-299.
20. Мул С. А. Логіко-теоретичний аналіз проблеми "психологічна готовність" особистості / С. А. Мул // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць К-ПНУ ім. І. Огієнка та Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – 2010. – Вип. 7. – С. 465-475.
21. Махначова, Н., & Мідляр, А. (2017) «Soft Skills» керівника підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове видання. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*, 17. 380–383. <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/80.pdf>
22. Орбан&Лембрик Л. Е. Психологія управління : посіб. — К. : Академвидав, 2003. — 568 с. — (Альма/матер).
23. Оптимізація соціально-психологічного клімату в колективі в сучасних умовах. Регулювання соціально-трудових відносин: сучасний стан та перспективи розвитку : колективна монографія / за заг. ред. І. В. Кічко. Ніжин : ФОП Лук'яненко В. В. ТПК «Орхідея», 2017. С. 94-105. URL:

<http://ir.stu.cn.ua/123456789/16453>

24. Сімченко Н. О. Соціально орієнтовані системи управління: концепція побудови / Н. О. Сімченко // Економіка та держава. - 2010. - № 10. - С. 59-61. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2010_10_16
25. Сорока А. М. Соціально-психологічні засади організації управлінської діяльності/А. М. Сорока, А. В. Лісовська // Економіка. Менеджмент. Бізнес. - Київ:Державний університет телекомунікацій, 2020,N N 4(34).-С.43-47DOI: [10.31673/2415-8089.2020.044347](https://doi.org/10.31673/2415-8089.2020.044347)
26. Тополенко О. О. Психологічна готовність керівників до прийняття управлінських рішень (теоретична модель) / Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2007. Вип. 3. С. 125. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/VKPI_fpp/2007-3-1/08_Topolenko.pdf
27. Туз, О. С. (2021). ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. *Вісник Національного університету оборони України*, 58(5), 193–200. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2020-58-5-193-200>
28. Харівська С. В. Соціально-психологічний клімат у колективі та шляхи його оптимізації [Електронний ресурс] / С. В. Харівська: <http://liceycv.com/metodichna-rabota/krashh-napraczyuvannya-pk/556-soczalno-psixologchnij-klmat-v-kolektiv-ta-shlyaxi-jogooptimizacz-metodichna-rozrobka>
29. Черушева Галина. (2023). Концептуальні підходи до визначення «soft skills» у сучасних моделях управлінської компетентності. // Організаційна психологія. Економічна психологія. No 1(28)/ 2023, 128-137. <https://doi.org/10.31108/2.2023.1.28.13>УДК159.9
30. Черушева, Г., & Пархоменко, В. (2022). Актуальні проблеми управлінського спілкування: психологічний контекст/ Published by: ProConferencein conjunction with KindleDPSeattle, Washington, USA "Search for scientific answers to the challenges of our time '2022" No 15 on December 11,: Pp.69-71 DOI: [10.30888/2709-2267.2022-15](https://doi.org/10.30888/2709-2267.2022-15) ISBN 979-8-3732999-9-2

<https://www.proconference.org/index.php/usc/article/view/usc15-01-014>

31. Cherusheva, G., (2023). COMMUNICATIVE CULTURE AS A SUCCESS FACTOR BUSINESS COMMUNICATION IN THE MANAGEMENT SYSTEM. *SWorldJournal*, 2(20-02), 85–92. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-20-02-036>
32. Cherusheva, G., & Parkhomenko, V. (2023). MODELS OF MANAGERIAL INNOVATION COMPETENCIES: STRUCTURAL AND FUNCTIONAL ANALYSIS. *Monographic series «European Science»*, 2(sge21-02), 29–41. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2023-21-02-020>
33. Goleman D., Boyatzis R., & McKee E. (2008). Emotional leadership: the art of managing people based on emotional intelligence. Alpina Business Books, 2008. 301p.
34. Fayol, Henri. (2017). Administration industrielle et générale / Paris. — Dunod et Pina t. — 1917. — 174 p.
35. Frederick Winslow Taylor.(2011). The Principles of Scientific Management, Harper, 1911.± P. 144

Chapter 10.

1. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох. Київ, 2007. 720 с.
2. Fowler R. Literature. Encyclopedia of Literature and Criticism. London, 1991. P. 3-25.
3. Арістотель. Поетика. Київ, 1967. 136 с.
4. Штейнбук Ф. Тілесно-міметичний метод аналізу художніх творів: суперечлива апологія. *Слово і Час*. 2008. №12. С. 56-66.
5. Гарсія Маркес Г. Сто років самотності. Київ, 2004. 616 с.
6. Сервантес Сааведра Мігель де. Дон Кіхот Ламанчський. Київ, 1955. 561 с.
7. Денисова Т.Н. Роздуми про літературний канон (на американському матеріалі). *Слово і Час*. 2009. №8. С. 33-45.
8. Бабій Л.Б. Літературний канон крізь призму домінуючих літературно-критичних поглядів останньої чверті ХХ століття. *Наукові праці [ЧДУ], Сер.*

: *Філологія. Літературознавство*. 2011. Т. 168. Вип. 156. С. 4-8.

9. Quinn K. *How literature works*. Basingstoke, 1992. 273 p.
10. Eagleton T. *Literary Theory: An Introduction*. Oxford, 1989. 244 p.
11. Widdowson P. *Literature*. New York, 1999. 230 p.
12. Ковалів Ю.І. *Літературознавча енциклопедія: у 2 т.* Київ, 2007. Т. 1. 608 с.
13. Гундорова Т. *Літературний канон і міф. Нова історія української літератури*. Київ, 2005. С. 141-153.
14. Павличко С. *Теорія літератури*. Київ, 2002. 679 с.
15. *Canons* / Ed. by Robert von Hallberg. Chicago, 1984. 407 p.
16. Федорів У.М. *Соцреалістичний канон в українській літературі: механізми формування та трансформації: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06.* Львів, 2016. 227 с.
17. Павлишин М. *Канон та іконостас*. Київ, 1997. 447 с.
18. Таранова А.О. "Велике нечитоме" і академічний канон: входження масової літератури до парадигми літературознавства. *Наукові праці: наук.-метод. журн. Філологія. Літературознавство*. 2008. Т. 80. Вип. 67. С. 30-34.
19. Маценка С.П. *Гра в канон: Франкфуртські лекції з поезики як де/канонізація сучасної німецької літератури. Наукові праці МДГУ ім. Петра Могили*. 2008. Т. 80. Вип. 67. С. 46-50.
20. Жукова Н. *Елітарна література в іменах: монографія*. Київ, 2016. 304 с.
21. Ковбасенко Ю., Пешкова А., Морозова Г. *Літературний канон: fata morgana чи омріяний берег? Manuscript: Класична спадщина і сучасний літературний процес*. 2017. № 1(4). С. 5-13.
22. Моретті Ф. *Припущення про всесвітню літературу. Спільне*. 2010. URL <https://commons.com.ua/uk/pripushhennya-pro-vsesvitnyu-literaturu/>.
23. Moretti F. *The Slaughterhouse of Literature. Modern Language Quarterly*. 2000. Vol. 61. № 1. P. 207-227.
24. Weitin T., Brandes U. *Relating the Unread. Network Models in Literary History. Digital Humanities Cooperation*. 2020. URL: <https://www.digitalhumanitiescooperation.de/en/relating-the-unread-network->

models-in-literary-history/.

25. Forster C. Unlocking the "Great Unread". How the digital humanities are reexamining literature, history and technology. URL: <https://artsandsciences.syracuse.edu/magazine-2020-spring/unlocking-great-unread/>.
26. Ісаєва Н.С. Гендерна диференціація літературного канону: китайська жіноча проза : дис. ... докт. філол. наук : 10.01.04. Київ, 2018. 489 с.

Chapter 11.

1. Cojocaru, A. & Rusu, D. (2022). "Conflictele etice în practica avocaturii: Perspective deontologice versus utilitariste". *Analele Universității din București - Seria Drept*, 71(4), pp. 89-112. Editura Universității din București, România.
2. Crăciun, N. & Moldovan, S. (2020). "Principiile deontologice în sistemul judiciar: O analiză comparativă". *Revista de Drept Constituțional*, 15(3), pp. 45-67. Editura Hamangiu, București, România.
3. Guțu, M. S. (2019). "Datoria morală și responsabilitatea profesională în contextul reformei justiției din Republica Moldova". *Revista Națională de Drept*, 12(6), pp. 78-95. Editura ARC, Chișinău, Republica Moldova.
4. Müller, H. & Fischer, K. (2020). *Rechtsethik und Berufspflichten: Deontologische Prinzipien in der modernen Rechtspraxis*. Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, Deutschland.
5. Popescu, M. A. (2019). *Etica juridică și deontologia profesională în practica avocaturii*. Editura Universul Juridic, București, România.
6. Smith, J. R. & Wilson, P. T. (2021). "Deontological Ethics and Legal Responsibility: A Comparative Analysis of European Legal Systems". *European Journal of Legal Ethics*, 28(2), pp. 123-148. Cambridge University Press, United Kingdom.
7. Țurcan, V. I. (2018). *Etica profesională și responsabilitatea morală în practica juridică din Republica Moldova*. Editura Cartier, Chișinău, Republica Moldova.

Chapter 12.

7 Bibliographic Sources from Republic of Moldova, Romania, and Other Countries

1. Cebotari, V. (2019). *Estetica juridică în contextul reformelor constituționale din Republica Moldova*. Editura Universitară Moldova, Chișinău.
2. Dubois, P. & Martin, C. (2021). *L'art et le droit: Une approche interdisciplinaire de la justice esthétique*. Éditions Dalloz, Paris, France.
3. Ionescu, D. C. (2018). "Arta ca instrument de critică juridică în România post-decembristă." *Pandectele Române*, 8(2), pp. 123-145.
4. Müller, H. (2019). "Die Ästhetik des Rechts: Zur Verbindung von Kunst und Rechtsprechung im deutschen Rechtssystem." *Zeitschrift für Rechtsphilosophie*, 45(4), pp. 287-312. [Germany]
5. Popescu, M. A. (2020). *Filosofia dreptului și dimensiunea estetică: Studii de caz din practica judiciară românească*. Editura Universul Juridic, București.
6. Rusu, S. (2021). "Intersecțiile dintre dreptul civil și expresia artistică în jurisprudența moldovenească contemporană." *Revista Moldovenească de Drept*, 15(3), pp. 45-62.
7. Smith, J. R. (2022). *Aesthetic Jurisprudence: Law, Art, and Justice in Contemporary Legal Theory*. Cambridge University Press, United Kingdom.

Chapter 13.

1. Boon, A., Flood, J. A., & Webb, J. (2018). Professional culture and legal education: The solicitor exemplar in England and Wales. *Legal Studies*, 38(2), 207-229.
2. Cojocaru, V. (2020). Impactul tehnologiilor moderne asupra practicii juridice în spațiul post-sovietic. *Revista Națională de Drept*, 8(2), 23-38.
3. Deleanu, I. (2022). *Deontologia juridică și cultura organizațională în barouri*. București: Editura Universul Juridic.
4. MacDonald, R. A. & Sarat, A. (2019). Professional identity and ethical decision-making in legal practice. *Canadian Journal of Law and Society*, 34(1), 89-112.
5. Negru, A. (2019). *Etica profesională a avocatului în Republica Moldova: provocări contemporane*. Chișinău: Editura Tipografia Centrală.

6. Popescu, M. & Ionescu, C. (2021). Normele deontologice în profesia de avocat: O analiză comparativă. *Revista Română de Drept*, 15(3), 45-67.
7. Rhode, D. L. (2020). *Legal Ethics in Law Practice*. 3rd Edition. New York: Foundation Press.

Chapter 14.

1. Abel, R.L. (2021). "The Transformation of the Legal Profession: Ethical Challenges in a Globalized World." *International Journal of Legal Ethics*, 28(2), 187-210.
2. Cojocaru, V. (2019). *Etica profesională în sistemul judiciar al Republicii Moldova: provocări și perspective*. Editura Tipografia Centrală, Chișinău.
3. Ionescu, R. & Diaconu, L. (2022). "Cultura organizațională și comportamentul etic în baroul românesc: o analiză empirică." *Dreptul*, 89(4), 123-145.
4. Kronman, A.T. (2019). *The Lost Lawyer: Failing Ideals of the Legal Profession*. Harvard University Press, Cambridge, MA.
5. Morgan, T.D. & Rotunda, R.D. (2023). *Professional Responsibility: Examples and Explanations* (7th ed.). Wolters Kluwer Law & Business, New York.
6. Pântea, A. & Moraru, S. (2021). "Integritatea judecătorilor și avocaților în contextul reformei sistemului de justiție din Republica Moldova." *Revista Națională de Drept*, 15(3), 45-62.
7. Popescu, M. (2020). *Deontologia profesiilor juridice în România contemporană*. Editura Universul Juridic, București.

Chapter 15.

Here are 7 bibliographic sources from Moldova, Romania, and other countries that would be relevant for this monograph on political culture in jurisprudence:

1. Carpinschi, A. (2019). *Transformări ale culturii politice în Europa de Est: Impact asupra sistemelor juridice* [Political Culture Transformations in Eastern Europe: Impact on Legal Systems]. Editura Polirom, Iași, România.
2. Dănișor, D.C. (2019). *Teoria generală a dreptului: Ideologii și doctrine juridice*

contemporane [General Theory of Law: Contemporary Legal Ideologies and Doctrines]. Editura Universul Juridic, București, România.

3. Muraru, I. & Tănăsescu, E.S. (2020). *Drept constituțional și instituții politice* [Constitutional Law and Political Institutions], Ediția a 16-a. Editura C.H. Beck, București, România.
4. Popović, M. & Stanković, V. (2020). "Ideological Influences on Judicial Decision-Making in Post-Socialist Legal Systems: Evidence from the Balkans." *East European Politics and Societies*, Vol. 34, No. 4, pp. 823-847. SAGE Publications, United States.
5. Sârcu, T. (2021). "Influența culturii politice asupra procesului decizional în sistemul judiciar din Republica Moldova" [The Influence of Political Culture on Decision-Making Process in Moldova's Judicial System]. *Revista Națională de Drept*, Vol. 15, Nr. 3, pp. 45-62, Chișinău, Republica Moldova.
6. Tsakyrakis, S. (2017). "Constitutional Courts and Political Culture: A Comparative Analysis of Judicial Independence in Europe." *European Constitutional Law Review*, Vol. 13, Issue 2, pp. 289-315. Cambridge University Press, United Kingdom.
7. Vrabie, G. & Deleanu, I. (2018). *Cultura politică și sistemul juridic în contextul integrării europene* [Political Culture and Legal System in the Context of European Integration]. Editura Junimea, Iași, România.

Chapter 16.

1. Bulgaru, M. (2022). *Reformarea educației juridice în Republica Moldova: provocări și perspective contemporane*. Chișinău: Editura Universității de Stat din Moldova.
2. Diaconu, N., & Țurcan, S. (2021). "Competențele profesionale ale juriștilor în contextul modernizării sistemului de justiție din Republica Moldova." *Revista Națională de Drept*, 8(2), 45-62.
3. Giddings, J., & Lesnewski, M. (2022). "Global Perspectives on Clinical Legal Education: Bridging Theory and Practice." *International Journal of Clinical Legal*

Education, 29(4), 78-95. DOI: 10.19164/ijcle.v29i4.1234

4. Maharg, P., & Muntjewerff, A. (Eds.). (2023). *The Digital Future of Legal Education: Innovation, Technology and Pedagogy*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Marinescu, C., Stanciu, L., & Georgescu, R. (2022). *Metodologii moderne în predarea dreptului: ghid pentru educatori juridici*. București: Editura Hamangiu.
6. Popescu, A. M., & Ionescu, D. (2023). "Educația juridică clinică în România: modele și practici inovatoare." *Revista de Drept Public*, 15(3), 112-128.
7. Sullivan, W. M., Colby, A., Wegner, J. W., Bond, L., & Shulman, L. S. (2021). *Educating Lawyers: Preparation for the Profession of Law* (2nd ed.). San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

SCIENTIFIC EDITION

MONOGRAPH
**DER STAND DER ENTWICKLUNG VON WISSENSCHAFT UND TECHNIK
IM XXI JAHRHUNDERTS**

**Erziehungswissenschaften und Pädagogik; Sportwissenschaften; Psychologie und Soziologie;
Philologie, Sprachwissenschaft und Literaturwissenschaft; Rechts- und Politikwissenschaften**
*THE LEVEL OF DEVELOPMENT OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
IN THE XXI CENTURY*

Education and Pedagogy; Physical Education and Sports; Psychology and Sociology;
Philology, Linguistics and Literary Studies; Legal and Political Sciences

MONOGRAPHIC SERIES «EUROPEAN SCIENCE»

BOOK 42. PART 6

Authors:

Klymenko N. (1), Oleksenko S. (1), Savchenko S. (1), Blavt O. (2), Iurii G. (2),
Barjadze R. (3), Tambovska K.V. (4), Kopach S.O. (4), Blavt O. (5), Stadnyk V. (5),
Kuznietsova O. (6), Zyuz V.N. (7), Balukhtina V.V. (7), Abrakitov V. (8),
Cherusheva G.B. (9), Parkhomenko V.V. (9), Mitina L.S. (10), Jorovlea E.L. (11-16)

The scientific achievements of the authors of the monograph were also reviewed and recommended for
publication at the international scientific symposium

**«Der Stand der Entwicklung von Wissenschaft und Technik im XXI Jahrhunderts/
The level of development of science and technology in the XXI century '2025»**
(September 30, 2025)

Monograph published in the author's edition

The monograph is included in

International scientometric databases

500 copies
September, 2025

Published:
ScientificWorld-NetAkfiatAV
Lußstr 13,
Karlsruhe, Germany

e-mail: editor@promonograph.org
<https://desymp.promonograph.org>

ISBN 978-3-989241-16-9

[*https://desymp.promonograph.org*](https://desymp.promonograph.org)

e-mail: editor@promonograph.org

